

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnalle

HE 145/2018

Suomen ylioppilaskuntien liiton lausunto kuulemiseen koskien hallituksen esitystä laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry kiittää kutsusta tulla kuultavaksi ja esittää kunnioittavimmin lausuntonaan seuraavaa.

SYL pitää esitettyä lakia erittäin tärkeänä korkeakouluopiskelijoiden välisen yhdenvertaisuuden kannalta. Laadukkaat, riittävästi resursoitut ja yhdenvertaiset opiskeluterveydenhuollon palvelut ylläpitävät opiskelukykyä ja tukevat opiskelijaa huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan keskeisessä elämän nivelvaiheessa. SYL kiittää ylioppilaskuntien puolesta heidän roolinsa säilyttämistä opiskeluterveydenhuoltoa koskevien tehtävien toteuttamisessa.

SYL kiittää mahdollisuudesta olla mukana työryhmässä muodostamassa tätä tärkeää lakia. Valmistelutapa, johon on otettu mukaan asiantuntijoita eri tahoilta, on mahdollistanut kompromissin löytämisen. SYL toivoo lain menevän läpi eduskunnassa.

Kansaneläkelaitos korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestäjänä

SYL pitää Kelaa hyvänä järjestäjänä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollolle, koska Kela on valtakunnallinen toimija, jolla on kokemusta valtakunnallisten palveluiden järjestämisestä ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön toiminnasta.

Kelalla on kokemusta opiskelijoiden kanssa toimimisesta muun muassa toimeentulon osalta. Kelalle on myös mahdollista kerätä veroluonteista maksua. Valtakunnallinen järjestäjä ja tuottaja mahdollistaa opiskelijoille jatkossakin yhdenvertaiset palvelut sekä liikkuvuuden eri toimipisteiden välillä.

SYL kiittää, että opiskeluterveydenhuolto on jätetty sosiaali- ja terveydenhuoltolain valinnanvapauden ulkopuolelle. Ulkopuolelle jättäminen tukee opiskeluterveydenhuollon tavoitteita, esimerkiksi opiskeluyhteisön terveellisyyden edistämistä ja opiskelukyvyn tukemista.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon tuottajana

SYL kiittää YTHS:n roolin vahvistamisesta korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon tuottajana. YTHS:llä on pitkä kokemus yliopisto-opiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä ja se on erikoistunut opiskelijoille tyypillisten terveysongelmien ehkäisyssä ja hoidossa.

YTHS:lle on vuosikymmenten aikana kertynyt erityisosaamista, ja on hienoa, että tätä ammattitaitoa halutaan hyödyntää jatkossakin. YTHS:n tekemä työ yhteisöterveyden parissa, niin kansallisesti kuin paikallisesti, on korvaamatonta ja ainutlaatuista.

Erikoislääkäripalvelut

Erikoislääkärien palvelut Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiössä ovat mahdollistaneet eheät hoitoketjut ja opiskelijan kokonaisvaltaisen hoidon. SYL on pettynyt lakiluonnoksen linjauksiin poistaa erikoislääkäripalvelut, psykiatreja lukuunottamatta, YTHS:n palveluvalikoimasta.

Iho- ja gynekologipalvelut olisi ollut erittäin perusteltua pitää YTHS:n palveluvalikoimassa, sillä ne ovat ikäryhmän ja yhteisöterveyden kannalta merkittäviä. Ihotautilääkärin etäkonsultaatiosta on YTHS:llä hyviä kokemuksia, ja sen koettu tukevan yleislääkärien työtä.

Erikoislääkäripalveluiden osalta SYL toivoo, että sote-uudistuksen tavoite integraatiosta toteutuu ja erikoislääkäripalveluille taataan riittävät resurssit, jotta YTHS:n lähetteellä opiskelija pääsee vaivattomasti palveluiden piiriin ja kokonaisvaltainen hoito säilyy. Myös sivistysvaliokunta korosti palveluketjujen sujuvuutta ja selkeyttä.

Kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden siirtäminen maakunnan järjestämien palveluiden piiriin

SYL ymmärtää kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden lainsäädännöllisesti haastavan tilanteen opiskeluterveydenhuollon osalta. SYL toivoo, että vaihto-opiskelijoiden osalta olisi löydetty ratkaisu, jossa YTHS:n palvelut olisi voitu ulottaa myös heille.

YTHS on pitkään kehittänyt viestintäänsä ja palveluitaan monikieliseksi palvelemaan yhdenvertaisemmin kaikkia opiskelijoita. YTHS:lle jää edelleen asiakkaaksi englanninkielisiä tutkinto-opiskelijoita, joten materiaalit tullaan jatkossakin kääntämään heitä varten. SYL on huolissaan siitä, miten maakunnat tulevat olemaan valmiita palvelemaan 1.1.2020 Suomessa vuosittain opiskelevia, n. 10 000 vaihto-opiskelijaa. Tämä tulee vaatimaan maakuntien korkeakoulu-kaupunkien yksiköiden panostuksia monikieliseen viestintään ja vastaanottopalveluihin.

Ylioppilaskunnissa kerätyn käytännön kokemuksen perusteella voidaan huoli monikielisistä palveluista todeta aiheelliseksi, sillä tälläkin hetkellä kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden hakeutuessa kunnalliseen päivystykseen, on havaittu monikielisessä viestinnässä ja toiminnassa olevan puutteita. Esimerkiksi laskut toimitetaan vain kotimaisilla kielillä, joita vaihto-opiskelijat eivät hallitse. SYL toivoo, että osa haasteista voidaan ratkaista, kun ne tiedostetaan jo tässä vaiheessa ja maakunnille varataan riittävät resurssit.

SYL toivoo, että sotevaliokunta kirjaisi mietintöönsä, että ministeriön tulisi lain hyväksymisen jälkeen selvittää edelleen mahdollisuutta tarjota vaihto-opiskelijoille terveydenhuollon palvelut YTHS:ssä, koska YTHS:ltä löytyy tarvittava osaaminen myös vaihto-opiskelijoiden hoitamiseen. Myös sivistysvaliokunta piti tärkeänä selvittää keinoja, joilla maakunnat voisivat hyödyntää YTHS:n palveluja kansainvälisille vaihto-opiskelijoille.

28§ Terveydenhoitomaksun kuittaaminen

SYL esittää, että 28§ Terveydenhoitomaksun kuittaaminen muutetaan seuraavanlaiseksi:

”Korkeakouluopiskelijan terveydenhoitomaksu ja viivästysmaksu voidaan etuudensaajan suostumuksella kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta.”

SYL toivoo, että opiskelijaa kohdellaan yhdenvertaisesti suhteessa muihin Kelan etuudensaajiin, ja terveydenhoitomaksua ei tulla kuittaamaan opintorahasta ilman opiskelijan suostumusta. Opiskelijan

suostumuksella maksu voidaan kuitata opintorahasta, jolloin opiskelija välttyy takaisinperinnän kuluilta ja maksuhäiriömerkinnältä. Tilanteessa, jossa opiskelija suostuu terveydenhoitomaksun kuittaamiseen, olisi hänelle syytä tarjota vaihtoehtoa, jossa kuittaamisen voisi jakaa useammalle kuukaudelle, jotta kertakuittaus olisi pienempi. Puolen vuoden terveydenhoitomaksu on prosentuaalisesti iso osa kuukausittaisesta opintorahasta.

Perustus- ja sivistysvaliokunnan lausunnot

Lain etenemisen kannalta SYL toivoo, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ottaa huomioon perustusvaliokunnan näkemyksen siitä, että sääntelyn selkeyden vuoksi nyt käsillä olevassa sääntelytilanteessa lakiin ei otettaisi säännöksiä sote- ja maakuntauudistukseen liittyviin hallituksen esityksiin sisältyviin lakiehdotuksiin tai lakiehdotuksilla perustettaviksi tarkoitettuihin viranomaisiin (ks. 1. lakiehdotuksen 11, 12, 31 ja 33 §; 2. lakiehdotuksen 17 §). **SYL toivoo, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta poistaa sanotut säännökset lakiehdotuksista.**

SYL pitää sivistysvaliokunnan lausumaa hyvänä, jossa hallitusta edellytetään seuraamaan YTHS:ltä tiettyjen palvelujen poisjäämisestä aiheutuvia vaikutuksia korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelujen riittävyyteen, mukaan lukien vaihto-opiskelijoiden palvelut, sekä palveluketjujen toimivuuteen. Samalla edellytetään hallitukselta seuranta uudistuksen vaikutuksista alueellisen tasa-arvon toteutumiseen ja resurssien riittävyyteen. Näistä sivistysvaliokunta toivoo selvitystä eduskunnalle seuraavan vaalikauden loppuun mennessä. **SYL toivoo, että SYL ja SAMOK otetaan mukaan seuraamaan ja arvioimaan edellä mainittujen asioiden toteutumista ja toimivuutta.**

Lisätietoa:

Puheenjohtaja Miika Tiainen, 044 906 5007, miika.tiainen@syl.fi

Sosiaalipolitiikan asiantuntija Sonja Raitamäki, 040 7411251, sonja.raitamaki@syl.fi